

3.5.

PERJANTAISARJA 15

Musiikkitalo klo 19.00

Hannu Lintu, kapellimestari

Virpi Räisänen, mezzosopraano

Mirjam Schulman ja **Annika Fuhrmann**, sopraano

Jutta Seppinen ja **Pasi Hyökki**, altto

Simo Mäkinen ja **Paavo Hyökki**, tenori

Taavi Oramo ja **Sampo Haapaniemi**, basso

Giovanni Gabrieli: Canzone

12 min

I Sonata pian' e forte kahdelle vaskikuorolle

II Canzona noni toni a 12 kolmelle vaskikuorolle

III Sonata nro 20 viidelle vaskikuorolle

Luciano Berio: Sinfonia

35 min

I

II O King

III In ruhig fliessender bewegung (Rauhallisen soljuvasti liikkuen)

IV

V

VÄLIIAIKA 20 min

Luciano Berio: Folk Songs (Kansanlauluja)

23 min

- I Black is the colour (Mustat ovat rakkaani hiukset)*
- II I wonder as I wander (Ihmettelen kulkeissani)*
- III Loosin yelav (Kuu on noussut)*
- IV Rossignolet du bois (Metsän satakieli)*
- V A la femminisca (Suokoon Luoja hyvän sään)*
- VI La donna ideale (Ihanteellinen nainen)*
- VII Ballo (Tanssi)*
- VIII Motettu de tristura (Surullinen laulu)*
- IX Malurous qu'ò uno fenno (Onneton se mies jolla on vaimo)*
- X Lo fiolairé (Paimenlaulu)*
- XI Azerbaijan love-song (Lemmenlaulu Azerbaidzanista)*

Ottorino Respighi: Rooman pinjoja

22 min

- I I pini di Villa Borghese (Villa Borghesen pinjat) (Allegretto vivace – Vivace)*
- II Pini presso una catacomba (Pinjoja katakombien äärellä) (Lento)*
- III I pini del Gianicolo (Gianicolo-kukkulan pinjat) (Lento)*
- IV I pini della Via Appia (Via Appian pinjat) (Tempo di marcia)*

Väliaika noin klo 20.00. Konsertti päättyy noin klo 21.15.
Suora lähetys Yle Radio 1:ssä ja internetissä yle.fi/rso.

GIOVANNI GABRIELI (N. 1553/57–1612): CANZONE

Giovanni Gabrieli syntyi Venetsiassa hiukan sen jälkeen kun Kustaa Vaasa oli perustanut Helsingin kaupungin – eri lähteiden arviot vaihtelevat välillä 1553–57. Hän sai tärkeimmän oppinsa sedältään Andrea Gabrielilta, mutta hän käväisi myös opiskelemaan Münchenissä Orlando di Lasson johdolla ja sai tältä keskeisiä vaikutteita kuorotyylinsä. Palattuaan Venetsiaan Gabrieli sai tehtäväkseen Pyhän Markuksen basilikan urkurin toimen, jota hän sitten hoiti elämänsä loppuun asti. Ennen pitkää Gabrieli sai toisenkin keskeisen postin: urkurin viran Scuola Grande di San Roccossa, joka oli vaurain ja maineikkain Venetsian luostari-veljeskunnista. Näiden kahden toimen haltijana Gabrieli kohosi nopeasti yhdeksi Euroopan johtavista muusikoista ja säveltäjistä, jonka maine houkutteli Venetsiaan joukoittain nuoria säveltäjäkisällejä muualta Italiasta ja muista maista. Muiden muassa Heinrich Schütz opiskeli Gabrielin johdolla ja hänen mukanaan venetsialainen kuoroperinne levisi pohjoisemmaksi; tätä kautta Gabrieli tuli vaikuttaneeksi suuresti J. S. Bachin ja G. Fr. Händelin musiikkiin yli sata vuotta myöhemmin.

Gabrieli teki elämäntyönsä aikaan, jolloin täysrenessanssi oli pikku hiljaa antamassa tilaa nousevalle barokille. Historia tuntee hänet ns. venetsialaisen monikuorotyylin johtavana edustajana. Tyylin kehittymiseen vaikuttivat Gabrielin opettajien lisäksi hänen työpaikkojensa ainutlaatuiset olosuhteet. Pyhän Markuksen basilikan kaksi vas-

takkaista kuoroparvea houkuttivat ajatukseen tilan käyttämisestä musiikin keskeisenä elementtinä. Gabrieli sijoitti monissa teoksissaan kuoroja tai instrumenttiryhmiä sekä molemmille parville että (paremmin näkyviin) lähelle alttaria. Tästä syntyvää tilavaikutelmaa parantaa vielä huomattavasti basilikan ainutlaatuinen akustiikka, joka sallii esimerkiksi yksittäisen viulun kuulumisen suurehkoa vaskiryhmää vastaan – kunhan se vain on oikein sijoitettu tilaan. Gabrieli oli ensimmäisiä säveltäjiä, joka ”soitinsi” teoksensa modernissa merkityksessä, ja tiladimension osalta hän teki sen tarkemmin kuin myöhemmin aikoina on ollut tapana. Tähän liittyy se, että myös nyanssimerkintöjen käyttäjänä hän oli pioneeri: häntä ennen ei ollut kiinnitetty juurikaan huomiota siihen, kuinka voimakkaasti musiikki esitetään. Ehkäpä tämän päivän rock-musiikki tarvitsisi oman Gabrielin (lähes samannimisten tähtien lisäksi) kertomaan, ettei aina tarvitse soittaa niin lujaa kuin tuutista lähtee.

Gabrielin suureen tuotantoon kuuluu etupäässä kirkkomusiikkia; nuorempana hän sävelsi myös maallisin muodoin ja tyylein, vaikkakaan esimerkiksi tanssipohjaisia lajeja hän ei koskaan käyttänyt. Hänen musiikkiaan esitetään nykyään lähinnä kahdessa kontekstissa. Suurissa kuorotapahtumissa päästään nauttimaan hänen ylevästä monikuorotyylistään kaventamatta sen komeaa soinnillis-spatiaalista ulottuvuutta. Toisaalta maailman monet vaskiyhtyeet ovat löytäneet Gabrielilta hienoa

materiaalia omiin tarpeisiinsa; tämä on win-win-tilanne, sillä se takaa vaskisoitinyhtyeille hyvää soitettavaa ja parantaa Gabrielin musiikin säilymisen enustetta!

Gabrieli suosi usein *canzona*-muototyyppiä, joka oli 1570-luvulta saakka suuressa suosiossa. Hän yhdisti siihen sedältään ja Orlandolta saamaltaan perustalta kaiku- ja imitaatiotehoja ja vei *canzona*-lajia kohti kehittävämpää, derivatiivisempaa suuntaa. Tällöin ilmiöt eivät enää vain seuraa toisiaan peräkkäin vaan enemmänkin syntyvät toisistaan, uudet edeltävän jatkoksi, täydennykseksi tai vastakohtaksi. Kehitys johti lopulta sonaattimuodon syntyyn, mutta siihen oli vielä menevä runsaasti aikaa.

Gabrieli sairasti loppuvuotensa ja kuoli vuonna 1612, jolloin Claudio Monteverdin madrigaalityyli oli astunut esiin haastamaan Gabrielin vaaliman ja luoman perinteen. Venetsian mestarin tuotannon pääosa julkaistiin hänen elinaikanaan kokoelmassa *Sacrae Symphoniae* (1597) ja *Canzone per sonare* (1608) sekä postuumisti *Canzone e Sonate* ja *Sacrae Symphoniae II*, molemmat vuonna 1615. Tässä konsertissa kuullaan yleisotsikolla *Canzone* kolme Gabrielin teosta: *Sonata pian' e forte* kahdelle vaskikuorolle (editoinut Robert King), *Canzona noni toni a 12* kolmelle vaskikuorolle (edit. Robert A. Boudreau) sekä *Sonata nro 20* viidelle vaskikuorolle (edit. David Baldwin).

LUCIANO BERIO (1925–2003): SINFONIA

Kulttiteos *Sinfonia* syntyi vuosina 1968–69, ja tässä tapauksessa syntyaikakohdalla on tavallista suurempi merkitys kuuntelukokemukselle. Kun 'sinfonian' käsite on Haydnista lähteneessä, Beethovenin ja romantikkojen edelleen kehittämässä perinteessä opittu yleisimmin ymmärtämään tekijän oman elämäntilanteen yhteenvetona, Berio halusi palata sanan 'sinfonia' alkulähteille: hän mielsi sen keskenään aivan erilaisten asioiden 'yhteensointina'. Tällöin tuloksena ei ole niinkään henkilökohtainen musiikillinen välitilin päätös, vaan pikemminkin yksityiskoh tia pursuava ajankuva. Vuosi 1968 oli monessa mielessä modernin ajan suuria käännekohtia: maailman menoon

voimakkaasti vaikuttaneita tapahtumia olivat mm. Euroopan ja erityisesti Pariisin suuret ylioppilasmellakat, Robert Kennedyn ja Martin Luther Kingin murhat Yhdysvalloissa, ja ennen muuta Tšekkoslovakian miehitys, jonka Varsovan Liiton maat Neuvostoliiton johdolla panivat toimeen keskeyttäkseen vallalle päässeeseen liberaalisaatioketkeytyksen. Berion *Sinfonia* oli – ja on yhä – voimakas kannanotto, mutta vielä enemmän se mieltyy valtavaksi panoraamaksi siitä, mistä kaikesta tuona vuonna oli kysymys.

Sinfonian tilasi New York Philharmonic 125-vuotisjuhlanensa kunniaksi. Säveltäjä johti sen ensimmäisen version kantaesityksen lokakuussa 1968,

mutta hieman myöhemmin hän lisäsi teokseen viidennen osan, ja tässä muodossa ensiesitys tapahtui vuoden 1969 Donaueschingenin musiikkijuhlilla Ernest Bourin johdolla. Alkuperäinen tilaaja soitti uuden version ensi kertaa lokakuussa 1970, kapellimestarinaan Leonard Bernstein, jolle teos on omistettu. Omistuksen yhdeksi syyksi on arveltu sitä, että Berio asui säveltämisen aikaan pääasiassa New Yorkissa ja seurasi innokkaasti Bernsteinin johtamaa CBS:n Young People's Concerts -sarjaa; suuri osa teoksessa lainatuista klassikoista kuultiin tuolloin näissä legendaarisissa koululaiskonserteissa.

Sinfonia on sävelletty sinfoniaorkesterin lisäksi kahdeksan hengen vokaaliyhtyeelle. Tuohon aikaan solistiporukana toimi maineikas jazz-lauluyhtye Swingle Singers. Myöhemmin monet ensemblet ovat tarttuneet mittavaan haasteeseen; eniten sitä lienee esittänyt brittiläinen The Electric Phoenix. Vokaaliyhtye muuntautuu teoksen aikana todella moneksi, jakautuu erilaisiin roolituksiin ja laulamisen lisäksi puhuu, huutaa, kuiskailee, deklamoi, näyttelee, riitelee keskenään jne. jne. Tekstipohja on mieltä kiihottavan runsas ja moniulotteinen. Pääosa tekstistä on peräisin "modernin antropologian isän" Claude Lévi-Straussin teoksesta *Le cru et le cuit* ("Raaka ja kypsytetty", 1964), mutta mukana on myös otteita Samuel Beckettin romaanista *L'innomable* ("Mahdoton nimetä", ranskaksi 1953, englanniksi nimellä *The Unnameable* 1960) sekä mm. Gustav Mahlerin partituurien esitysohjeita ja Pariisin mellakoiden iskulauseita. *Sinfoniassa* on viisi osaa, ja seuraavassa

niistä aivan kursorinen "selostus", joka ei pyri lähellekään kattavaa yhteenve-toa. Tämä jos mikä on teos, josta kukin kuulija tekee omat johtopäätöksensä vapain assosiaatioin!

Ensimmäinen osa. Berio käyttää lähinnä Lévi-Straussin tekstiä ranskaksi. Strukturaalisen antropologian kehittäjä Lévi-Strauss oli esittänyt, että monilla myyteillä on muoto, joka on parhaiten kuvattavissa musiikilliseksi, esimerkiksi niin että jotkut ovat selvästi "fuugamaisia" ja toiset taas "sonaattimaisia". Hän oli kuitenkin löytänyt yhden myyttityypin, jolle hän ei kyennyt antamaan musiikillista muotoa, ja juuri tätä Berio käytti *Sinfoniassaan*. Itse toteutuksen suhteen antropologi ei ihan pysynyt säveltäjän mielikuvituksen perässä, ja tästä aiheutui herrojen välille riidan tapainen kommunikaatiokatkos, joka laukesi vasta yli 20 vuotta myöhemmin, kun Berio onnistui selvittämään väärinkäsityksen luettamalla Lévi-Straussilla muskologisen tutkimuksen *Sinfoniasta*. "Olen silti yhä ymmälläni", Lévi-Strauss kommentoi.

Toinen osa on teoksen yksiselitteisin kohta: kaunis muistokappale Martin Luther Kingille. Siitä on olemassa myös kamarimusiikkiversio laulajalle ja kvintetille. Tässä vokaalioktetti käyttää tekstinään vain foneemeja sanoista *O King*, mikä on myös osan otsikko.

Kolmas osa: *In ruhig fliessender Bewegung*. Nimen sisältämä esitysohje ("rauhallisen soljuvasti liikkuen") on peräisin Mahlerin toisen sinfonian scherzosta. Sen musiikki todellakin kulkee käytännössä koko ajan Berion musiikkivirran taustalla, ikään kuin pohjustettuna taustana koko jättäiläis-

mäiselle freskolle. Eräät ranskalaiset filosofit ovat halunneet nähdä tuloksen nimenomaan Mahlerin scherzon ”dekonstruktiona”. Mahlerin sävelet murtautuvat vähän väliä kuuluviin peittyäkseen aina uudestaan huikean sitaattitulvan alle. Berio vyöryttää esiin kaikkea mahdollista; puutteellisenkin lista käsittää kymmeniä sävellyksiä Bachista Beethovenin, Debussyn, Ravelin, Richard Straussin, Stravinskyn, Schönbergin, Bergin ja Hindemithin kautta Boulezin, Stockhausenin ja Globokariin! Tuloksena on villi kollaa-si, joka omalta osaltaan auttaa pääsemään käsiksi vuoden 1968 pirstaleiseen maailmantilanteeseen; huumorilla on myös iso osuus. Filosofia ja estetiikka ovat läpikotaisin pluralistisia; mitään mahdollisuuksia ”yhteen totuuteen” ei ole. Aivan oma lukunsa on teksti, jossa jo mainittujen lähteiden lisäksi on mm. James Joycea ja Berion omia päiväkirjamerkintöjä. Eräänlaiseen pääosaan nousee yksi vokalisteista, jonka tauoton höpötys kohtaa muiden esittämät repliikit vain hetkittäin ja joka tuntuu muutenkin olevan pahasti hukassa – ja

siten voitaisiin ehkä tulkita ”kaikkitie-tävän kertojan” täydelliseksi vastakohdaksi. Kun hän lopussa kiittää kapellimestaria musiikista, syntyy tunne, että hän vasta nyt tajusi missä on: keskellä konserttia. Keskellä osaa kertojan kuuluu myös mainita teos, joka on ohjelmassa samassa konsertissa. Tästä koitui osakseni suuri kunnia vuonna 1985, kun The Electric Phoenixin solisti yhtäkkiä julisti: ”...and the music of Jouni Kaipainen makes tulips grow in my garden...” Mainitsen vielä, että Berio itse kutsui osaa lempinimellä ”Laivamatka Kytheraan”: lahjoilla lastattu alus purjehti kohti rakkauden jumalattarelle omistettua saarta.

Neljäs osa on otsikoton ja sangen lyhyt. Se palauttaa sävelkielen toisen osan normiin, mutta vokaalinen kirjoitustapa pysyy kyllä pystypäisen modernina. *Viidennen osan* Berio siis lisäsi kantaesityksen jälkeen. Tarkoituksena oli säveltäjän sanoin ”luoda kerronallista substanssia”, mikä tarkoittaa tasa-painotusta erityisesti kolmannen osan hurjuuksien jälkeen. Tekstilähde on jälleen pääasiassa Lévi-Strauss.

LUCIANO BERIO: FOLK SONGS

Lienee hyvä pitää mielessään, että Luciano Beriolla on ollut monia muitakin innoituksen lähteitä kuin sekavaksi käynyt maailmantilanne. Hän oli yksi harvoja 1900-luvun loppupuolen merkittäviä säveltäjiä, joka oli vilpittämän innoissaan folkloresta. ”Kun työskentelen kansanmusiikin parissa, olen aina löytämisen riemun läpitunkema”, hän

sanoi. Hän käytti tätä ainesta usein, esimerkiksi teoksissa *Cries of London* (1974) ja *Coro* (1975–77). Suorimmin fokus kohdistui kansanmusiikkiin teoksessa *Folk Songs* (1964, orkestraatio 1973) sekä sitä edelleen kehittelevässä alttoviuluteoksessa *Voci: Folk Songs II* (1984). Koska kysymys on Beriosta, joka ei edes avantgarde-vaiheensa huipulla

taipunut yksiselitteisyyteen, ei tässä teoksessa taustamaisema ole peräisin samasta lähteestä. Päinvastoin: materiaali on kirjava ja se on koottu osa-sieltä-toinen-täältä-periaatteella. Itse asiassa kaksi näistä ”kansanlauluista” on nimeltään tiedetyn trubaduurin säveltämiä ja kaksi muuta Berion omaa käsialaa! Riemukasta kokonaiskonseptia tämä ei tietysti haittaa mitenkään. Berio sävelsi sarjan amerikkalaiselle ääni- ja laulutekniikkaihmeelle Cathy Berberianille, jonka kanssa säveltäjä vielä tuolloin oli naimisissa; avioliiton sanotaan olleen päättymässä, mutta taiteellinen yhteistyö jatkui.

Kaksi ensimmäistä laulua ovat kentuckyalaisen folk-laulajan John Jacob Nilesin säveltämiä. *Black is the colour* -kappaleeseen on olemassa traditio-naalinenkin sävel, mutta Niles kertoi muuttaneensa sen ankaran isänsä vaatimuksesta. Toisen laulun *I wonder as I wander* hän puolestaan kehitteli muutamasta säkeestä, jotka hän muisti herännäissaarnaajan tyttären laulamina – ”pörröpäisen, peseytymättömän ja hyvin ihastuttavan”. Cathy Berberianin suku oli tullut Armeniasta, ja kolmas laulu *Loosin yelav* on sikäläistä alkupe- rää. Se kuvaa kuun nousua. Neljäs laulu on ranskalainen *Rossignolet du bois*: satakieli neuvoo epätietoista rakastajaa laulamaan serenadinsa kaksi tuntia keskiyön jälkeen ja samaistaa puutarhan ”omenat” kuuun ja aurinkoon. Tämän jälkeen pysähtynyt sointu johdattaa sisilialaiseen lauluun *A la femminisca*; sointua värittävä erikoisen ihastuttavat äänet tulevat lyömäsoittimina käytetyistä autonjousista.

Kuudennen ja seitsemännen laulun Berio sävelsi itse jo 1940-luvulla opiskeluaikanaan. *La donna idealen* teksti on vanhan genovanmurteisen kansanrunon. Se neuvoo, että jos löydät naisen, jolla on hyvä syntyperä, hyvät tavat, hyvä ulkomuoto ja hyvät myötäjäiset, älä Herran nimessä päästä häntä menemään. *Ballo* (”Tanssi”) on myös vanha italialainen runo, jonka mukaan viisaimmat miehet menettävät järkensä rakkauden vuoksi, mutta rakkaus itse kykenee vastustamaan mitä vain. *Motettu de tristura* tulee Sardiiniasta. Siinä puhutaan satakielelle, johon surumielinen laulaja samaistuu.

Yhdeksäs ja kymmenes laulu ovat oksitaaninkielisiä. *Malurous qu’o uno fenno* kertoo ”ikuisen paradoksin”: naimaton mies etsii vaimoa, naimisissa oleva toivoi ettei hänellä sellaista olisi. Laulussa *Lo fiolairé* kehräävä tyttö laulaa paime- nystävänsä suutelemisesta. Viimeinen laulu tunnetaan sarjassa nimellä *Lemmenlaulu Azerbaidzanista*. Sen alkuperäinen nimi lienee jotain sellaista kuin *Qalahyam*; Cathy Berberian löysi sen naarmuttuneelta azerbaidžanilaiselta savikiekkolevyltä, jolla se laulettiin azerin kielellä lukuun ottamatta yhtä venäjänkielistä säkeistöä. Viime mainitun sanoissa rakkautta verrataan lieteen tai kamiinaan. Berberian muisti tekstin äänneet ulkoa, vaikkei osannut sanaa- kaan azeria; voi siis olla, että laulun kie- liasu on – no, sitä ja tätä.

OTTORINO RESPIGHI (1879–1936): ROOMAN PINJOJA

Respighi syntyi Bolognassa ja opiskeli siellä viulunsoittoa. Suoritettuaan diplomin vuonna 1899 hän hakeutui yllättäen Pietarin oopperan orkesteriin sooloalttoviulistiksi – tuohon aikaan saatettiin tehdä niin, että kun ooppera päätti järjestää italialaisen periodin, joukko keskeisiä soittajia palkattiin Italiasta ja lomautettiin omat vastaavat soittajat täksi ajaksi. 20-vuotiaalle Respighille tämä oli sikäli onnenpotku, että hän sai jonkin aikaa opiskella Rimski-Korsakovin johdolla ja sai varmasti parempaa sävellyksen opetusta kuin olisi kuunaan saanut kotimaassaan. Bolognaan palattuaan Respighi suoritti sävellysdiplomin, mutta vuoteen 1908 saakka hänen pääasiallinen aktiviteettinsa oli ensiviulun soittaminen Mugellini-kvartetissa. Seuraavina vuosina Respighi mm. esiintyi solistisena viulistina Saksassa. Lisäksi hän keskittyi rakkaaseen harrastukseensa, vanhan italialaisen musiikin tutkimiseen. Häntä pidettiin yhtenä aikansa parhaista renessanssimusiikin asiantuntijoista, ja tämä vaikutti monissa teoksissa myös hänen omaan sävelkieleensä. Italiaan paluun sinetöi kutsu Rooman Santa Cecilia -konservatorion sävellyksen opettajaksi vuonna 1913, ja tässä laitoksessa hän työskenteli sen jälkeen loppuikänsä, vuosina 1923–26 sen johtajana. Vuonna 1932 hänet nimitettiin Italian Kuninkaalliseen Akatemiaan. Se, että hänellä oli keskeisiä posteja Mussolinin aikana, mustasi myöhemmin turhaan hänen mainettaan; tosi-

asiassa hänen suhtautumisensa fasisien politiikkaan oli kriittinen, joskin monien kulttuurihenkilöiden tavoin julkisista kannanotoista pidättäytyvä.

Nykyään Respighi tunnetaan parhaiten toisaalta vanhan musiikin käytäntöjä ja estetiikkaa heijastelevista historiallisista teoksistaan, toisaalta ns. Rooma-trilogiastaan. Viime mainitun muodostaa kolme uljaasti orkestroitua sinfonista runoa: *Rooman suihkulähteitä* (1917), *Rooman pinjoja* (1924) ja *Rooman juhlia* (1926). Vaikka sointi verrattuna esimerkiksi kolmeen sarjaan *Vanhoja aarioita ja tansseja* (1917, 1923 ja 1932) on aivan kuin eri maailmasta, pohja-aa-te on pitkälti sama: Italian pitkän historian hienojen saavutusten nostaminen nykyihmisen horisonttiin. Vanhaan tyyliin (*all'antico*) säveltäessään Respighi oli äärimmäisen kunnioittava ikäaikaisia esikuvia kohtaan, kun taas orkesterirunoissaan hän käytti 1900-luvun alun kaikkia tunnettuja orkestraalisia keinoja, ei vähiten impressionistisia, ja lisäsi niihin vielä tuon ajan moderneimpia mahdollisuuksia, kuten fonografille nauhoitetun satakielen *Rooman pinjoissa*.

Rooman pinjoja käsittää neljä osaa, jotka kuvaavat eri puolilla lkuista Kaupunkia kasvavia puita eri vuorokaudenaikoina. Ensimmäinen osa kertoo vilkkaista ja meluisista lapsista, jotka leikkivät sotilaita ja marssivat Villa Borghesen pinjakujilla. Toisen osan puut kasvavat ”lähellä katakombia” Campagnassa. Syvällä bassossa soivat

urut lisäävät tehoa tähän ”majesteettiin valituslauluun”, jota matalat soittimet muutenkin hallitsevat kuvatessaan maanalaisia käytäviä. Pasuunat esittävät pappeja.

Gianicolo-kukkulan pinjat ovat kohteena nocturnaalisessa kolmannessa osassa. Tähän säveltäjä lisäsi nauhoitetun satakielen äänen. Neljäs osa vie kuuluisalle Via Appialle aamunkoiton usvassa. Pian aurinko haihduttaa sumun ja kuulemme legioonan marssivan. Respighi halusi maan todella tärisevän marssiaskelista ja vaati urkujen soittavan jytisevän matalaa B-säveltä jalkion kaikin ää-

nikerroin. Soitinnukseen kuuluu myös kuusi antiikkista *buccina*-trumpettia, jotka nykyään yleensä esitetään flyygelitorvilla. Vasket pauhaavat ja armeija nousee Capitolium-kukkulalle.

Nykykuulijalle *Roman pinjojen* musiikki saattaa – hieman käsitellyssä asussa – muistua mieleen kuvaamassa toisenlaisia näkymiä: Disney-yhtiön animaatioelokuvassa *Fantasia 2000* tanssivat, ilakoivat ja lentävät ryhävalaat ovat saaneet tästä musiikillisen hahmon.

Jouni Kaipainen

HANNU LINTU

Hannu Lintu aloittaa Radion sinfoniaorkesterin kahdeksantena ylikapellimestarina syksyllä 2013 ja toimii sitä ennen kauden 2012–2013 orkesterin päävierailijana. Lintu jatkaa näin jo vuosia kestänyttä menestyksestä yhteistyötään RSO:n kanssa.

Hannu Lintu on opiskellut pianon ja sellonsoittoa ensin Turun konservatoriossa ja myöhemmin Sibelius-Akatemiassa, jossa hän aloitti vuonna 1992 opinnot myös kapellimestariluokalla opettajinaan Jorma Panula, Eri Klas ja Ilja Musin. Lintu on täydentänyt opintojaan mm. Sienan kesäakatemiassa Myung Whun Chungin johdolla. Hän voitti Pohjoismaiset kapellimestarikilpailut 1994 ja valmistui Sibelius-Akatemiasta keväällä 1996.

Hannu Lintu toimii Tampere Filharmonian ylikapellimestarina ja taiteellisena johtajana kevääseen 2013 asti. Lisäksi hän on Irlannin kansallis-

orkesterin päävierailija. Aikaisemmin Lintu on toiminut Turun kaupunginorkesterin ylikapellimestarina ja sen jälkeen Helsingborgin sinfoniaorkesterin taiteellisena johtajana. Lintu työskentelee säännöllisesti myös Avanti! kamariorkesterin kanssa ja toimi vuonna 2005 Avantin Suvisoitto-festivaalin taiteellisena johtajana. Lintu on levyttänyt Ondine, Alba, Naxos, Ricordi, Claves, Hyperion ja Danacord -levymerkeille. Lähiaikojen suuria projekteja ovat kaikkien Mozartin pianokonserttojen tallennus Angela Hewittin kanssa sekä Enescun sinfonioiden kokonaislevytys. Tulevaisuudessa Lintu ja RSO tulevat levyttämään laajasti monipuolista ohjelmistoa.

Lintu on johtanut merkittävimpien suomalaisten orkestereiden lisäksi mm. radio-orkestereita Berliinissä, Pariisissa, Frankfurtissa, Stuttgartissa, Amsterdamissa ja Madridissa; usei-

ta orkestereita Pohjois- ja Etelä-Amerikassa (mm. Toronton, Houstonin, Baltimoren, Cincinnatin, Pittsburghin ja St Louisin sinfoniaorkesterit sekä Los Angelesin filharmonikot Hollywood Bowlissa), Aasiassa (Tokio ja Kuala Lumpur) ja Australiassa (mm. Sydneyn ja Melbournen sinfonikot). Kaudella 2012–2013 Lintu vieraillee mm. Sydneyn sinfonikkojen, Lontoon filharmonikkojen, Minnesotan orkesterin, NDR:n sinfoniaorkesterin ja monien BBC:n orkestereiden kapellimestarina.

VIRPI RÄISÄNEN

Ennen siirtymistään laulajaksi mezzosopraano Virpi Räisänen teki merkittävän uran viulistina konsertoiden solistina ja kamarimuusikkona yli 30 maassa. Lauludiplominsa hän suoritti parhain mahdollisin arvosanoin Utrechtin ja Amsterdamin konservatorioista opettajinaan Eugenie Ditewig ja Udo Reinemann. Tämän jälkeen hän on työskennellyt tunnetun hollantilaisen laulopedagogin Margreet Honigin johdolla.

Virpi Räisänen debytoi Salzburgin Musiikkijuhlilla kesällä 2009 Luigi Nonon oopperassa *Al gran sole carico d'amore*, jossa hän lauloi yhden neljästä sopraanopääroolista. Orkesterina oli Wienin filharmonikot kapellimestarina Ingo Metzmacher. Nopeasti alkunsa saaneeseen laulajanuraan mahtuu lukuisia päärooleja, kuten mm. Elmiran rooli Händelin oopperassa *Floridante*, Offenbachin Hoffmannin kertomusten Muusan ja Niklauksen kaksoisroolit sekä Orfeon rooli Gluckin

Orfeus ja Eurydikessä sekä Iseut aux blanches Mainsin rooli Martinin oopperassa *Le Vin Herbé*.

Virpi Räisänen on laulanut mm. Ranskan radion filharmonisen orkesterin, Alankomaiden kamariorkesterin, Euroopan Unionin kamariorkesterin, Camerata Nordican, Insomnio Ensemblen ja Tapiola Sinfoniettan kanssa sekä esiintynyt ahkerasti lukuisien kamarimusiikkiyhtyeiden kanssa.

Liedohjelmistoa Virpi Räisänen on esittänyt kotimaansa Suomen ja Alankomaiden lisäksi Pohjoismaissa, Latviassa, Saksassa, Itävallassa, Ranskassa ja Japanissa. Hän on tunnettu uuden musiikin tulkitsijana ja on kantaisittänyt useita kymmeniä teoksia, joista useimmat on kirjoitettu ja omistettu hänelle. Räisänen on luonut korkeatasoisen kaksoisammattitaidon perustalle kansainvälisen VIULAJA-projektin, jossa hän yhdistää molemmat instrumenttinsa laulaen ja soittaen yhtäaikaaisesti.

Räisänen on Oulunsalo Soi -kamarimusiikkifestivaalin taiteellinen johtaja.

Hän on solminut useamman äänitteen levytyssovimuksen levy-yhtiö Ondinen kanssa.

LUCIANO BERIO: SINFONIA JA FOLK SONGS

SINFONIA

Tekstilähteet mm. Claude Lévi-Strauss ja Samuel Beckett

1.

...feu feu feu feu: eau sang pluie pluie pluie:
...feu sang feu sang sang eau sang pluie:
Il y avait une fois un indien marié et père de plusieurs,
plusieurs fils adultes, à l'exception du dernier né
qui s'appelait Asaré.
Un jour, un jour que cet indien était à la chasse, les frères:

Quand l'océan s'était formé,
les Frères d' Asaré
avaient tout de suite voulu s'y baigner.
Et encore aujourd'hui, vers le fin de la saison des pluies on les voit apparaitre dans le ciel,
tout propres et rénovés sous l'apparence des sept étoiles des Pléiades ce mythe nous retiendra longtemps.

...feu feu feu vie feu: feu san:
...appel doux? doux? doux eau sang eau sang: bruyant:
...eau sang eau céleste eau terrestre sang eau céleste
bois bois arbre résorbé bois dur résorbé bois pourri
le héros bois dur le héros furieux héros tué
musique rituelle:

SINFONIA

Suomennos: Sirpa Hietanen

1.

...tulta tulta tulta tulta: vettä verta sadetta sadetta sadetta:
Olipa kerran intiaani. Hän oli naimisissa ja hänellä oli monta,
monta aikuista poikaa, paitsi kuopusta,
jonka nimi oli Asaré.
Eräänä päivänä, eräänä päivänä kun intiaani oli metsällä, veljet:

Kun valtameri oli saanut muotonsa, Asarén veljet halusivat heti mennä uimaan.
Vielä meidänkin aikoinamme sadekauden lopulla heidät voi nähdä taivaalla, puhtaina ja uudistuneina Seulasten seitsemänä tähtenä tämä tarina pysyy mielessäme pitkään.

...tulta tulta tulta elämää tulta: tulta verta: ...suloinen kutsu? suloinen? suloista vettä verta vettä verta: melua:
...vettä verta taivaallista vettä maallista vettä verta taivaallista vettä puuta puuta haihtunutta puuta kovaa haihtuvaa puuta lahoa puuta sankari kovaa puuta raivoisa sankari surmattu sankari rituaalimusiikkia:

...sang eau sang: pluie douce de la saison
sèche pluie,
pluie orageuse: bois eau,
bois pourri, bois dur roc
arbre résorbé sous l'eau
un fils privé de mère,
un fils privé de nourriture héros honteux,
héros tuant:
...tuant tué tué tué.

2. O King

...ma: ma: ma: lu: lu: lu: ma: lu: ma: tin: lu:
...o ma lu tin Luther King:
Martin Luther King: Martin Luther King:

3. In ruhig fliessender bewegung

oh peripetie: nicht eilen, bitte,
sehr gemächlich
nicht eilen do mi re la si do:
keep going:
peripetie o: nothing more restful than
chamber music
than flute: la re fa la sol:
si re si la mi do do fa:

For though the silence here is almost
unbroken
it is not completely so:
It seems there are only repeated sounds:
I am not deaf, of that I am convinced,
that is to say half-convinced:
You are nothing but an academic exercise:
what?
I prefer a wake: why?
no time for chamber music: we need to do
something:
Something is going to happen: Keep going:

...verta vettä verta: lempeää kuivan kauden
sadetta sadetta,
ukkossadetta: puuta vettä, lahonnutta
puuta, kovaa puuta kalliota
haihtunutta puuta veden alla
poika ilman äitiään,
poika ilman ravintoa häpeällinen sankari,
surmaava sankari:
...surmaava surmattu surmattu surmattu.

2. O King

...ma: ma: ma: lu: lu: lu: ma: lu: ma: tin: lu:
...o ma lu tin Luther King:
Martin Luther King: Martin Luther King:

3. Rauhallisen soljuvasti liikkuen

oi peripetia: kiirehtimättä, olkaa hyvä,
hyvin rauhallisesti
kiirehtimättä do mi re la si do:
jatkakaa:
peripetia: ei ole kamarimusiikkia
rauhallisempaa
ei huilua: la re fa la sol:
si re si la mi do do fa:

Sillä vaikka hiljaisuus on täällä lähes
täydellistä
se ei kuitenkaan ole:
tuntuu kuin soinnut toistuisivat.
En ole kuuro, siitä olen vakuuttunut,
tarkoitin lähes vakuuttunut:
Olet pelkkä seremonia: mitä?
pidän enemmän ruumiinvalvojisista:
miksi?
ei ole aikaa kamarimusiikille: pitää tehdä
jotakin:
Jotain tapahtuu pian: jatkakaa:

So after a period of immaculate silence
there
seemed to be a violin concerto being
played
in the other room in three quarters:
With not even a small mountain on the
horizon,
a man would wonder where his
Kingdom ended.
Keep going:
This represents at least a thousand words
I was not counting on: three thousand
notes:
I may well be glad of them:
Keep going:
But seeing Daphne et Chloé
written in red,
counting the seconds while nothing
has happened
but the obsession with: with the
chromatic:
go on:
Where now? I am in the air, the walls,
everything
yields, opens, ebbs, flows like
the play of waves:
Keep going:
Yes. I feel the moment has come for me to
look back.
I must not forget this, I have not
forgotten it.
But I must have said this before,
since I say it now.
They think I am alive, not in a womb, either

Well, so there is an audience
it's a fantastic public performance
and the curtain comes down for the ninth
time.

Niin neitseellisen hiljaisuuden
jälkeen
näyttiin soittavan viulukonserttoa

toisessa huoneessa kolmeneljäsosatahtiin:
Jos taivaanrannassa ei näkyisi pienintäkään
vuorta,
ihminen aprikoisi missä hänen
valtakuntansa päättyy.
Jatkakaa:
Tässä on nyt ainakin tuhat sanaa
en laskenut niitä: kolme tuhatta
nuottia:
syytä olla hyvilläni:
Jatkakaa:
Mutta kun näkee Daphnen ja Chloén
punaisella kirjoitettuna,
laskee sekunteja kun mitään
ei tapahdu
vain pakkomielle: pakkomielle
kromaattisuuteen
Jatka:
Minne nyt? Olen ilmassa, seinillä,
kaikki
antautuu, aukeaa, vetäytyy, virtaa kuin
aaltojen leikki:
Jatkakaa:
Kyllä. Nyt on tullut hetki
katsoa taakse.
En saa unohtaa tätä, en ole
unohtanut.
Mutta tämän olen varmaan sanonut
ennenkin, koska sanon sen nyt.
He uskovat että elän, en kohdussa...

Siinäpä vasta yleisö
loistava esitys
ja esirippu laskeutuu yhdeksännen kerran.

You never noticed you were waiting:
You were waiting alone, that is the show.
...mi do sol do re mi: then I shall have
lived they
think I am alive, not in a womb, either,
even that takes time:
Keep going:
it is as if we were rooted,
that's bonds
if you like: the earth would have to quake.
It isn't earth, one doesn't know what it is:
maybe a kind of competition on the stage,
with just eight
female dancers and words falling,
you don't know
where now? who now? But now I shall say
my old lesson,
if I can remember it. I must not forget this:
I have not forgotten this.
But I must have said this before,
since I say it now.

I am listening. Well I prefer, that,
I must say I prefer that:
oh you know, oh you, oh I suppose
the audience, well well,
so there is an audience, it's a public show,
you buy your seat and you wait, perhaps it's
free,
a free show, you take your seat and you
wait for it to begin,
or perhaps it's compulsory, a compulsory
show ...

...you wait the compulsory show to begin,
it takes time,
you hear a voice, perhaps it is a recitation,
that is the show, someone reciting,
selected passages,
old favourites, or someone improvising,
you can barely hear him,

Et huomannut odottavasi:
Odotit yksin, se on esityksen luonne.
...mi do sol do re mi: silloin olen varmaankin
elänyt he
uskovat että elän, en kohdussa,
sekin vie aikaa:
Jatkakaa:
aivan kuin olisimme juurtuneet,
tarkoittaa yhteyttä
vaikkapa: maan pitäisi järjestä.
Jollei se ole maata, mitä se silloin olisi:
ehkä jonkinlainen kilpailu näyttämöllä,
vain kahdeksan
naistanssijaa pudotellen sanoja,
etkä tiedä
minne nyt? kuka? Mutta nyt on minun
vuoroni ulkolukua,
jos muistan. En saa unohtaa tätä:
en ole unohtanut.
Mutta tämän olen varmaan sanonut
ennenkin, koska sanon sen nyt.

Kuuntelen. Pidän enemmän, niin
oikeastaan pidän siitä enemmän:
tiedäthän sinä, sinä,
tai yleisö, niinpä niin,
yleisö on, julkinen esitys,
sitä ostaa lipun ja odottaa, ehkä se on
ilmainen,
ilmainen esitys, sitä käy istumaan ja
odottaa milloin se alkaa,
tai ehkä se onkin pakollinen, pakollinen
esitys...

...sitä odottaa pakollisen esityksen alkua,
se vie aikansa,
sitä kuulee äänen, olisiko lausuntaa,
tällainen esitys siis, joku lausuu,
valikoituja säkeitä,
vanhoja suosikkeja, tai joku improvisoi,
hädin tuskin kuuluu

that's the show, you can't leave, you are
afraid to leave,
you make the best of it, you try and be
reasonable,
you came too early, here we'd need latin,
it's only beginning,
it hasn't begun, he'll appear
any moment,
he'll begin any moment:
that is the show:

that's the show waiting for the show,
to the sound of
a murmur, you try and be reasonable,
perhaps it is not a voice
at all, perhaps it's the air, ascending,
descending, flowing,
eddy, seeking exit, finding none,
and the spectators, where are they,
you didn't notice,
in the anguish of waiting, never noticed you
were waiting alone,
that is the show, for the fools, in the palace
waiting
waiting alone that is the show waiting
alone,
in the restless air, for it to begin, while every
now and then
a familiar passacaglia filters through the
other noises,
waiting, for something to begin,
for there to be something else but you,
for the power to rise, the courage to leave,
picking your way through the crossed
colors,
seeking the cause, losing it again, seeking
no longer.

tällainen esitys siis, sieltä ei pääse pois,
pelottaa lähteä,
sitä yrittää mukautua, yrittää olla
järkevä,
tuli tultua liian aikaisin, tässä tarvittaisiin
latinaa, tämä on vain alku,
se ei ole alkanut vielä, hän ilmestyy hetkellä
millä hyvänsä,
hän aloittaa hetkellä millä hyvänsä:
tällainen esitys siis:

tällainen esitys on, esityksen odottaminen,
ihmisten
pulistessa, sitä yrittää olla järkevä,
ehkei se ole ääni
lainkaan, ehkä se on ilmaa, nousevaa,
laskevaa, virtaavaa,
pyörteistä, joka etsii väylää ulos, ei löydä,
ja yleisö, missä he ovat, heitä
ei huomannut,
odottaminen jännitti, ei huomannut
lainkaan että odotti yksin,
tällainen esitys siis, houkille, odottamassa
palatsissa
odottamassa yksin tällainen esitys siis
odottamassa yksin,
levottomassa ilmassa, sen alkamista,
kun aika ajoin
tuttu passacaglia suodattuu muun melun
läpi,
odottamassa että jokin alkaisi
että olisi muutakin kuin sinä,
että saisi voimaa nousta, rohkeutta lähteä,
puikkelehtia sekalaisten värien
seassa
syytä etsien, sen taas kadottaen, luopuen
etsinnästä.

We shall overcome the incessant noise,
for as Henri says,
if this noise would stop there'd be nothing
more to say.
You try and be reasonable, perhaps you are
blind,
probably deaf, the show is over,
all is over,
where then is the hand, the helping hand,
or merely
charitable, or the hired hand, it's a long
time coming,
to take yours and draw you away,
that is the show,
gratis and for nothing, waiting alone,
blind, deaf,
you don't know where, you don't know
for what,
for a hand to come and draw you away,
somewhere else,
where perhaps it's worse.
Where now? Who now? When now?
keep going now:
Just a small murder: keep going: stop!
blood: hardly worth it, yet, what can you
expect:
did you hear? keep going: stop: Hören Sie?
Dort!
Heavens! There was a sound! yes, there!
Jesus! Das was ein Ton!

I am here so little, I see it,
I feel it round me it enfolds me,
t covers me,
if only this voice would stop, for a second,
it would seem long to me, a second of
silence I would listen,
I'd know if it was going to start again
it's late now, and he is still talking
incessantly, any old thing, repetition after
repetition,
talking unceasingly, in yourself,
outside yourself:

Selviämme loputtomasta melusta, sillä
niin kuin Henri sanoo,
jos tämä melu lakkaisi, ei olisi enää mitään
sanottavaa.
Sitä yrittää olla järkevä, ehkä sitä on
sokea,
todennäköisesti kuuro, esitys on lopussa,
kaikki on lopussa,
vaan missä on käsi, auttava käsi,
tai pikemminkin
armelias, tai apukäsi, jo oli
aikakin,
joka ottaa kädestä ja vetää pois,
sellainen esitys
ilmaiseksi, kustannuksitta, odottaa yksin,
sokeana, kuurona,
tietämättä missä, tietämättä
miksi,
jotta käsi vetäisi pois,
jonnekin muualle,
missä saattaa olla vielä huonommin.
Minne? Kuka? Milloin?
jatkakaa:
Pikku murha vain: jatkakaa: seis!
verta: tuskin sen arvoista mutta sellaista
sattuu:
kuuluiko? jatkakaa: seis: Hören Sie,
kuuluuko? Dort, tuonne!
Herran tähden! Kuului ääni! Niin! Jeesus!
Das war ein Ton, millainen ääni!

Olen niin pieni täällä, huomaan sen,
tunnen sen ympärilläni, se kietoo minut
syleilyynsä,
kunpa ääni loppuisi, sekunniksi edes,
se tuntuisi pitkältä ajalta, sekunti
hiljaisuutta minun kuunnella,
tietäisin jos se alkaisi uudestaan
nyt on myöhä, ja hän puhuu aina vain
loputtomasti, vanhoja juttuja, toistoa
toiston perään,
puhuu tauotta, päässä,
pään ulkopuolella:

And I'd keep on listening:
It's late now, he shall never hear again
the lowing cattle,
the rush of the stream.
In a chamber, dimensions
unknown,
I do not more and never shall
again on long road or short.
The fact is I trouble no one.
But I did. And after each
group disintegration, the name
of Majakovsky hangs in the
clean air.

And when they ask, why all this,
it is not easy to find an answer.
For, when we find ourselves, face to face,
now, here,
and they remind us that all this can't stop
the wars,
can't make the young older or lower the
price of bread:
say it again, louder!

it can't stop the wars, can't make the old
younger or lower
the price of bread, can't erase solitude or
dull the tread
outside the door, we can only nod,
yes, it's true,
but no need to remind, to point,
or all is with us, always,
except, perhaps at certain moments, here
among these rows of
balconies, in a crowd or out of it,
perhaps waiting to enter, watching.

Ja minä kuuntelen:
Nyt on myöhä, hän ei enää koskaan kuule
karjan ammumista,
virran kohinaa.
Huoneessa, jonka mittasuhteet ovat
tuntemattomat,
En enää, en enää koskaan
taas pitkällä tiellä, tai lyhyellä.
On totta etten häiritse ketään.
Mutta häiritsin. Ja jokaisen ryhmän hajottua
Majakovskin nimi
kirikkaassa ilmassa.

Heidän kysyessään miksi tämä kaikki
ei ole helppoa löytää vastausta.
Sillä kun olemme tässä kasvokkain,
nyt,
ja he muistuttavat meille, ettei tällä
lopeteta sotia,
ei saada nuoria vanhenemaan, leivän hintaa
laskemaan:
sanokaa se uudestaan, kovemmin!

Ei sillä lopeteta sotia, ei saada vanhoja
nuortumaan tai
leivän hintaa laskemaan, ei hävitetä
yksinäisyyttä tai pehmenetä
askelien ääntä oven takana, voimme vain
nyökätä, kyllä, näin on,
ei siitä tarvitse muistuttaa, alleviivata, sillä
kaikki on meissä, aina,
paitsi, ehkä tiettyinä hetkinä, tässä
näiden parvekerivien joukossa,
ihmisjoukossa tai sen ulkopuolella,
ehkä odottamassa että pääsisi sisään,
katsomassa.

And tomorrow we'll read that
[mentions composer and title
of a work included in the same program]
made tulips grow
in my garden and altered the flow of the
ocean currents.
We must believe it's true.
There must be something else. Otherwise it
would be quite
hopeless. But it is quite hopeless.
Unquestioning.
But it can't go on.
It, say it, not knowing what.
It's getting late.
Where now? When now?
I have a present for you.
Keep going, page after page.
Keep going, going on, call that going,
call that on.
But wait.
He is barely moving, now, almost
still.
Should I make my introductions?
*) Introduce to the public the other seven
singers.
But now it's done, it's over, we've had
our chance.
There was even, for a second, hope of
resurrection,
or almost.
mein junges Leben hat ein Ende.

We must collect our thoughts,
for the unexpected is always upon us,
in our rooms, in the street, at the door,
on a stage.
thank you Mr. *) Full name of the
conductor.

4.

Rose sang: Rose de sang appel bruyant
doux appel bruyant: Rose de sang.

Ja huomenna on lehdessä että
[mainitaan säveltäjä ja teos
samasta konsertista]
sai tulppaanit kukkimaan
puutarhassani ja muutti valtameren
virtausten suuntaa.
On uskottava että niin on.
Täytyy olla jotain muuta.
Muuten olisi aika toivotonta.
Mutta tämänhän on aika toivotonta.
Kiistämätöntä.
Mutta niin ei voi jatkaa.
Sanon niin paremman puutteessa.
Alkaa olla myöhä.
Minne? Milloin?
Minulla on sinulle lahja.
Jatkakaa, sivu sivun jälkeen.
Jatkakaa, jatkoa, eteenpäin,
eteen päin.
Mutta hei.
Hän tuskin liikkuu, nyt hän melkein
pysähtyi.
Pitäisikö heidät esitellä?
*) Esittelee yleisölle muut seitsemän
laulajaa.
Nyt se on tehty, se on ohi, meillä oli
tilaisuutemme.
Oli jopa, sekunnin ajan, toivoa
ylösousemuksesta,
tai melkein.
mein junges Leben hat ein End,
nuori eloni päättyy.
Meidän täytyy koota ajatuksemme,
sillä odottamaton on aina läsnä,
huoneissamme, kadulla, ovella,
lavalla.
Kiitos herra *) kapellimestarin koko nimi

4.

Ruusu verta: veren ruusu meluisa kutsu
suloinen meluisa kutsu: Veren ruusu.

5.

Rose de sang appel bruyant: Voilà qui nous voilà:

Il y avait une fois un jeune garçon, qui suivit sa mère:

Listen, are you going already? where now? And now? who now?

let me see your face once more:

Voilà quoi.

Il y avait une fois un indien marié et père de plusieurs fils adultes:

pluie feu douce doux appel
pluie douce vie:

Listen, let me see your face
once more.

where now? Keep going:

bois dur: bois pourri bois arbre résorbé:

eau céleste:

pluie orageuse: de la saison des pluies:
bois dur pluie douce de la saison sèche:

un fils privé de nourriture privé: héros,
héros: héros tué:

air, tombe amoureux d'une étoile et il
choisit comme messenger:

L'esprit créateur que les hommes seraient
immortels:

Listen are you going already?

let me see your face once more:

Et l'esprit créateur n'y pouvait plus rien:

Alors, alors, pour consoler les hommes,
il créa un esprit spécial, dont le rôle était de
leur apporter:

péripétie héros tué:

5.

Veren ruusu meluisa kutsu: tässä me olemme:

Olipa kerran nuori poika joka seurasi äitiään:

Kuule, joko olet lähdössä? minne nyt? Ja nyt? kuka?

anna minun nähdä kasvosi vielä kerran: tässä ne ovat.

Olipa kerran intiaani. Hän oli naimisissa ja hänellä oli monta aikuista poikaa:

sadetta tulta suloista suloinen kutsu
suloinen sade elämä:

Kuule, anna minun nähdä kasvosi
vielä kerran.

minne nyt? Jatkaa:

kovaa puuta: lahoa puuta puuta haihtuvaa

puuta; taivaallista vettä:

ukkossadetta: sadekaudelta:

kovaa puuta suloista kuivan kauden sadetta:

poika ilman ravintoa ilman; sankari,
sankari; surmattu sankari:

ilma rakastuu tähteen ja valitsee sen
viestinviejäksi:

Luova henki, jotta ihmiset olisivat
kuolemattomia:

Kuule, joko sinä lähdet?

Anna minun nähdä kasvosi vielä kerran:

Ja luova henki ei voinut enää mitään:

Niinpä, niinpä se, lohduttaakseen ihmisiä,
loi tietyn hengen, jonka tehtävä oli
tuoda heille:

peripetia surmattu sankari:

FOLK SONGS

Black is the colour

Black black black is the colour of my true
love's hair
his lips are something rosy fair
the sweetest smile and the kindest hands
I love the grass whereon he stands

I love my love and well he knows
I love the grass whereon he goes
if he no more on earth will be
'twill surely be the end of me

I wonder as I wander

I wonder as I wander out under the sky
how Jesus our Saviour
did come for to die
for poor ordn'ry people like you and like I
I wonder as I wander out under the sky

when Mary birthed Jesus 'twas in a cow stall
with wise men and farmers and shepherds
and all
but high from the Heavens a star's light did
fall
the promise of ages it then did recall

if Jesus had wanted of any wee thing
a star in the sky or a bird on the wing
or all of God's angels in Heav'n for to sing
he surely could have had it 'cause he was
the king

Loosin yelav

Loosin yelav en sareetz
saree partzaer gadareetz
shegleeg megleeg yeresov
paervetz kedneen loosnidzov

KANSANLAULUJA

Suomennos: Sirpa Hietanen

Mustat ovat rakkaani hiukset

Mustat ovat rakkaani
hiukset,
hänen huulensa ruusuiset,
hymynsä suloisin, kätensä hellimmät.
Rakasta nurmikin joka häntä kantaa.

Rakastan häntä, hän sen tietää,
rakasta nurmikin jolla hän kulkee.
Jos hän katoaa maailmasta
on se minunkin loppuni.

Ihmettelen kulkeissani

Ihmettelen kulkeissani
miten pelastajamme Jeesus
tuli tänne kuolemaan
köyhien edestä, puolestamme.
Sitä mietin kulkeissani.

Maria synnytti Jeesuksen,
tallin näkivät tietäjät, paimenet, maamies.
Tähti putosi korkeuksista
ja muistutti aikojen lupauksesta.

Jos Jeesus olisi halunnut
tähden taivaalta tai linnun oksalta,
tai kaikki Luojan enkelit laulamaan,
niin olisi käynyt, hänhän oli kuningas.

Kuu on noussut

Kuu on noussut,
kuu on noussut kukkulalle,
kukkulan huipulle.
Sen punervat kasvat
valaisevat säteillen maan.

Jan ain loosin Jan ko loosin
Jan ko gaelor sheg yereseen

Xavarn arten tchaekatzav
oo el kedneen tchaegatzav
loosni loosov halatzvadz
moot amberi metch maenadz

Jan ain loosin Jan ko loosin
Jan ko gaelor sheg yeresee

Rossignolet du bois

Rossignolet du bois
rossignolet sauvage
apprends-moi ton langage
apprends-moi à parler
apprends-moi la manière
comment il faut aimer.

Comment il faut aimer
je m'en vais vous le dire
faut chanter des aubades
deux heures après minuit
faut lui chanter: la belle
c'est pour vous réjouir.

On m'avait dit la belle
que vous avez des pommes
des pommes de renettes
qui sont dans vot' jardin
permettez-moi la belle
que j'y mette la main.

Non je ne permettrai pas
que vous touchiez mes pommes
prenez d'abord la lune
et le soleil en main
puis vous aurez les pommes
qui sont dans mon jardin.

Ennen vallitsi hämära
joka kietoi maan pimeyteen.

Oi rakas kuu,
sinun rakas valosi
ja rakkaat kasvosi, pyöreät ja ruusuiset
ajoivat pois mustat pilvet.

Oi rakas kuu,
sinun rakas valosi.

Metsän satakieli

Metsän satakieli,
oi villi satakieli
opeta minulle kieleesi,
opeta minut puhumaan,
opeta miten rakastetaan.

Miten rakastetaan
voin kertoa sinulle.
Pitää laulaa aamunkoitosta
kaksi tuntia keskiyön jälkeen.
Pitää laulaa hänelle: Kaunokaiseni,
tämä olkoon sinun iloksesi.

Armaani, minulle kerrottiin
että sinulla on omenoita,
villiomenapuita
kasvaa puutarhassasi.
Annathan, kaunokaiseni,
minun koskettaa niitä.

En anna sinulle lupaa
koskettaa omenoitani.
Poimi ensin kuu
ja aurinko käsiisi.
Vasta sitten saat koskettaa
puutarhani omenoita.

A la femminisca

Signuruzzu miù faciti bon tempu
ha iu l'amanti miu 'mmezzu lu mari
l'arvuli d'oru e li ntinni d'argentu
la Marunnuzza mi l'av' aiutari
chi pozzanu arrivaeri 'nsarva mentu
e comu arriva 'na littra ma fari
ci ha mittiri du duci paroli
comu ti l'ha passatu mari mari

La donna ideale

L'ómo chi mojer vor piar
de quatro cosse de'espjar
la primiera è com'èl [è] na
l'altra è de l'è ben accostuma
l'altra è como el è forma
la quarta è de quanto el è dota
se queste cosse ghe comprendi
a lo nome de Dio la prendi.

Ballo

Amor fa disviare li più saggi
e chi più l'ama meno ha in sè misura
più folle è quello che più s'innamora

amor non cura di fare suoi dannaggi
co li suoi raggi mette tal calura
che non puo raffreddare per freddura

Motettu de tristura

Tristu passirillanti
comenti massimbillas
tristu passirillanti
e puita mi consillas
a prangi po s'amanti

Tristu passirillanti
cand'happess interrada
tristu passirillanti
faimi custa cantada
cand'happess interrada

Suokoon Luoja hyvän sään

Suokoon Luoja hyvän sään!
Armaani on merellä,
veneensä masto on kultaa, purjeet hopeaa.
Pyhä Neitsyt, auta
että hän palaisi hyvissä voimin,
ja jos saan kirjeen,
että siinä olisi kaksi suloista sanaa,
se kertoisi kuinka hän voi merellä, merellä.

Ihanteellinen nainen

Kun mies haluaa vaimon
hänen täytyy tarkata neljää seikkaa:
ensinnäkin millaiseen taloon neito on
syntynyt,
toiseksi miten hän pukeutuu,
sitten millainen on muodoltaan,
ja vielä millaiset ovat myötäjäiset.
Jos nämä asiat ovat kunnossa
naikoon tytön, Herran tähden!

Tanssi

Lempi saa viisaimmankin pään sekaisin,
mitä enemmän rakastaa sen vähemmän on
tolkkua,
sitä hullumpi on mitä enemmän rakastuu.

Lempi ei välitä vahingoista,
säteillään se luo sellaisen hehkun
ettei sitä pakkanenkaan jäähdytä.

Surullinen laulu

Surullinen satakieli,
miten muistutatkaan minua.
Surullinen satakieli,
lohduta minua jos voit
kun itken rakastettuani.

Surullinen satakieli,
kun minut haudataan,
surullinen satakieli,
laula minulle tämä laulu
kun minut haudataan.

Malurous qu'ó uno fenno

Malurous qu'ó uno fenno,
Malurous qué n'ó cat!
Qué n'ó cat n'en bou uno,
Qué n'ó uno n'en bou pas!
Tradèra, ladèri dèrèro
ladèra, ladèri dèra.

Urouzo lo fenno
Qu'ó l'omé qué li cau!
Urouz' inquèro maito
O quèlo qué n'ó cat!
Tradèra, ladèri dèrèro
ladèra, ladèri dèra

Lo fiolairé

Ton qu'ère pitchounèlo,
Gordavè loui moutous.
Ti lirou lirou... la la diri tou tou la lara!

Obio 'no counouilhèto
è n'ai près u postrou.
Ti lirou lirou... la la diri tou tou la lara!

Per fa l'obiroudèto
Mè domound' un poutou.
Ti lirou lirou... la la diri tou tou la lara!

È ièu soui pas ingrato,
Èn lièt d'un n'in fau dous!
Ti lirou lirou... la la diri tou tou la lara!

Azerbaijan love-song

da maesden bil de maenaes
di dilamnanai ai naninai

Onneton se mies jolla on vaimo

Onneton se mies jolla on vaimo!
Onneton se jolla ei vaimoa ole!
Se jolla ei ole, haluaa,
Se jolla on, ei halua,
Tralalaa...

Onnekas se nainen
jolla on mieleinen mies!
Onnekaampi se
joka on miestä vailla.
Tralalaa...

Paimenlaulu

Pienenä tyttönä
paimensin lampaita.
Tirilii...

Minulla oli paimensauva
ja pyysin yhtä paimenpoikaa
Tirilii...

vartioimaan lampaistani.
Hänpä pyysi suukkoa palkakseen.
Tirilii...

Minä en ole itara,
sai minulta kaksi suukkoa!
Tirilii...

Lemmenlaulu Azerbaidzanista

Kirjoitettu korvakuulolta muistiin
vanhalta äänilevyiltä. Teksti ei ole
ymmärrettävää; ainoastaan osa,
joka muistuttaa venäjää, kertoo siitä miten
rakkaus hehkuu kuin liesi ikään.

go shadaemae hey ma naemaes yar
go shadaemae hey ma naemaes
sen ordan chaexman boordan
tcholoxae mae dish ma naemaes yar
tcholoxae mae dish ma naemaes
kaezbe li nintché dirai nintché
lebleri gontchae derai gontchae
kaezbe linini je deri nintché
lebleri gontcha de le gontcha

na plitye korshis sva doi
ax kroo gomshoo nyaka mae shi
ax pastoi xanaem pastoi
jar doo shi ma nie patooshi

go shadaemae hey ma naemaes yar
go shadaemae hey ma naemaes
sen ordan chaexman boordan
tcholoxae mae dish ma naemaes yar
tcholoxae mae dish ma naemaes
kaezbe li nintché dirai nintché
lebleri gontchae derai gontchae

nie didj dom ik diridit
boost ni dietz stayoo zaxadit
ootch to boodit ai palam
syora die limtchésti snova papalam

RADION SINFONIAORKESTERI

Radion sinfoniaorkesteri (RSO) on Yleisradion orkesteri, jonka tehtävänä on tuottaa ja edistää suomalaista musiikkikulttuuria. Orkesterin tuleva ylikapellimestari Hannu Lintu aloittaa kautensa syksyllä 2013. Kaudella 2012–2013 hän toimii RSO:n päävierailijana. RSO:n kunniakapellimestarit ovat Jukka-Pekka Saraste ja Sakari Oramo.

Radio-orkesteri perustettiin vuonna 1927 kymmenen muusikon voimin. Sinfoniaorkesterin mittoihin se kasvoi 1960-luvulla. RSO:n ylikapellimestareita ovat olleet Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste ja Sakari Oramo.

RSO:n ohjelmistossa on tärkeällä sijalla usuin suomalainen musiikki ja orkesteri kantaesittää vuosittain useita Yleisradion tilausteoksia. RSO:n tehtäviin kuuluu myös koko suomalaisen orkesterimusiikin taltioiminen kantanauhuille Yleisradion arkistoon. Kaudella 2012–2013 orkesteri kantaesittää kuusi kotimaista Yleisradion tilaamaa teosta.

RSO on levyttänyt mm. Eötvösin, Nielsenin, Hakolan, Lindbergin, Saariahon, Sallisen, Kaipaisen ja Kokkosen teoksia sekä Launiksen Aslak Hetta-oopperan ensilevytyksen. Orkesterin levytykset ovat saaneet merkittäviä tunnustuksia, kuten BBC Music Magazine – ja Académie Charles Cros'n palkinnot. Lindbergin ja Sibeliuksen viulukonsertot sisältävä levy Lisa Batiashvilin kanssa (Sony BMG) sai MIDEM Classical Awards -palkinnon 2008. Samana vuonna New York Times valitsi toisen Lindberg-levytyksen vuoden levyksi.

RSO tekee säännöllisesti konsertti-kiertueita ympäri maailmaa. Kaudella 2012–2013 orkesteri tekee Hannu Linnun kanssa Itä-Suomen sekä Etelä-Euroopan kiertueen.

RSO:n kotikanava on Yle Radio 1, joka lähettää orkesterin kaikki konsertit yleensä suorina lähetyksinä niin Suomesta kuin ulkomailtakin. RSO:n verkkosivuilla (yle.fi/rso) konsertteja voi kuunnella sekä katsella korkealaatuisen livekuvan kautta.